

רל/סי

סדר יום קודם ל-1

מליאת ועדת החוקה, חוק ומשפט
התקיימה ביום ב', ו' חשון תשל"ב - 5.11.51 בעת 11.05

- ה' חמ"ד: ב. מזניה
ע. סס"ף
י. בדר
י. בר-יהודה
ד. בר-רט-האי
א. ברסן
י. ברדי
ז. ורהפטיג
ג. חת
י. כסה
ס. וילבר
ק. לוז
ח. לגדמו
ע. שלי פלון
י. קליבוב
י. שפירא
א. גורדי
ח. רובין
נעדרו: י. סליבסקי
י. סרלין
ס. זובא
א. דויטש
ס. קסיט

- סוזמניט: פ. רוזן - חבר הכנסת
ח. כהן - היועץ המשפטי
ח. ארוק - המינה ליועץ המשפטי
א. אידון - סגן-סוזמיר הכנסת
י. יקני - מירד המיניסטר

סדר היוזמה: 1) יוזמות-ראש הועדה.
2) חוק כהונת נשיא המדינה.

י. שלזנבוב: רבותי חברי הועדה, גינתו את בי כהן
חברית, - כנראה, בהתאם עם גילי - לפתוח
את הישיבה הזאת, הישיבה הראשונה של ועדת החוקה, חוק ומשפט בכנסת
ה-11. עלינו לבחור ביו"ר הועדה.

ועדת החוקה, חוק ותיקון
5.11.51

1. יושבות-ראש הועדה.

י. הרני:

היות והוחלט בוועדה המסדרת שיושבות-ראש
ועדה זו תימסר ל"הפועל המזרחי", אני
מציע את חבר הכנסת ורהפטיג כיו"ר הועדה, אם ברור שהוא עדיין לא
נתמנה לסגן-שר.

ד. בר-רב-ה:

אני אריך להסתייג מן הסייג הזה. היום
עמדה בפני ועדת הכנסת הימלה אם יכול סגן-
שר להיות חבר ועדה או יו"ר שלה. ההצבעה בשאלה זו נדחתה ליבוע הבא.
סוכם כי אין כל סגיעה לבחור היום בחבר הכנסת ורהפטיג ליו"ר ועדה זו,
מאחר שאיש לא הודיע מעל במת הכנסת על סינויו לסגן-שר. אני מציע, לכן,
לבחור בחבר הכנסת ורהפטיג ליו"ר הועדה.

י. קליבנוב:

ה צ ב ע ה

חבר הכנסת ורהפטיג נבחר פה אחד ליו"ר הועדה.

אני סברך את חבר הכנסת ורהפטיג, שהיה
חבר פעיל ונכבד בוועדת החוקה, חוק ותיקון בכנסת הראשונה, ומאחל לו
הצלחה. מבחננו מקווים כי ינהל את ועדתנו בתבונה ובאופן הסתמים לתפקידה
וכבודה.

(חבר הכנסת קליבנוב מוסר את הנהלת הישיבה
ליו"ר הועדה, ז. ורהפטיג).

היו"ר ז. ורהפטיג:

אני מודה לחברי הועדה בעד האמון שנתנו
בי ותמידל לסלא את תפקידי במיטב יכולתי.

יש לנו פלתי יל חוקים שנעמרו מן הכנסת
הראשונה, ביניהם חוקים יעברו קריאה ראשונה בכנסת ונמסרו לוועדת חוקה,
ביניהם חוקים שהוחזרו לקריאה שניה בכנסת אך לא הגיעה שעתם לדיון בכנסת,
מהחוקים שנמסרו לטיפול היל ועדת החוקה והיא לא טייסה את עבודתה
בהם, ומהם הצעות חוקים הונחו על שולחן הכנסת הראשונה ולא הגיעו לכלל
דיון. הממשלה טיינה את החוקים המלה והגיתה אותה על שולחן הכנסת השניה.
בישיבות הקרובות נדון על כל הצעת-חוק שנפרד ואז יוחלט אין לנהוג בהצעות
חוקים מלה. כרגע, החוקים המלה אינם מונחים בפני ועדתנו.

ד. בר-רב-ה:

השאלה הזאת עמדה בפני ועדת הכנסת. היתה
מגיה מסותפת לכל חברי הועדה להחליט עד
כמה שמשדר את הדיון במותם החוקים שעברו כבר שלבית וניה בכנסת הראשונה.
יחד עם זאת סוכם כי דבר זה יכול להיות רק פרי של הסכמה בין הטייעות.
אין רציפות בין הכנסת הראשונה והכנסת השניה. על כל פנים, הינני
חוטב שאנחנו יכולים להעסיק את הועדה בשאלה הכללית הזאת, ליתמורר
בכנסת ביחס לכל חוק וחוק.

י. בר-יהודה:
אני מציע כי יו"ר הועדה יגדר עם יו"ר ועדת החוץ והבטחון את דבר הקמת הועדה המשותפת של שתי הועדות, בענין חוק הטיפוס הצבאי.

ח. כהן:
אנסה עדין לא הכניסה את החוק לכנסת.

י. בדר:
אני זומר לעצמי את הזכות לדרוש דיון מחדש בכל חוק.

2. חוק כהונת נשיא המדינה.

היו"ר ז. ורהשטיג:
אנחנו עומדים בפני גמר כהונת נשיא המדינה, ב-20 בנובמבר. מוטב להכניס את התיקונים שאנחנו מתכוונים להכניס בחוק זה, לפני בחירת הנשיא. מכאן הדחיפות שאני רואה בקבלת חוק זה.

ח. רובין:
לדעתי אין כל אפשרות לגזור את החוק עד ה-9 בנובמבר, שהוא 10 ימים לפני תאריך הבחירות ושבו צריך יו"ר הכנסת להודיע לכנסת על הבחירות. אני מעלה את הרעיון להציע חוק להארכת כהונת הנשיא הנוכחי לחודש ימים, על מנת שתוך תקופה זו נכין את החוק החדש.

ח. צדוק:
לדעתי, עומדים לרשות הועדה שבועיים ולא ארבעה ימים. אם הועדה תגזור את הדיון בחוק לפני ה-20 בנובמבר, אפשר יהיה להסדיר זאת. אך אם אין הזמן הזה מספיק לעבודת הועדה, אפשר להאריך את התקופה הזאת בחודש נוסף, ע"י תיקון הוראת המעבר (סעיף 18); במקום שנאמר: "אולם כהונתו של נשיא המדינה ה-כהן ערב תחילת תקפו של חוק זה תימש בתום שלושה חדשים מכינוס הכנסת השניה" - ייאמר: "תמש בתום ארבעה חדשים מכינוס הכנסת השניה".

י. בדר:
השאלה היא האם בגלל חוסר זמן נזרז את הדיון בחוק זה. בפנינו שתי בעיות: האחת - מה לעשות בקשר לתאריך ה-20 בנובמבר בבחירות הקודמות; השניה - אין לדון בהצעת חוק זו. אני מציע לא לקשור את שני הדברים. אני מציע לקיים דיון יסודי בחוק זה, ולהאריך את כהונת הנשיא הנוכחי לפי החוק הקיים. אם שואלים מה יהיה כאשר נקבל את החוק החדש כשהנשיא ייבחר לפי החוק הקודם, הרי יש לנו תקדים שנקרא לקס-אס-ף.

י. קליבנוב:
אני מציע שנחליט קודם כל אם לצורך הבחירות הקרובות לנשיא המדינה צתקן את החוק הקודם, או נאריך את כהונת הנשיא עד שיוכן החוק החדש.

י. שפירא:
אינני יודע מדוע לעשות חולין ממנוס שהוא יותר סמלי מאשר אקזוקוטיבי. חוק כהונת נשיא המדינה הוא חוק קונסטטיוטיבי. אין לאמר שזמננו כה קצר שלא נספיק להכין אותו, בעיקר בהתחשב עם דברי מנהל מחלקת החקיקה. אינני רואה מדוע לא נתאמץ ונעביר את החוק בזמן. כלי שבחירתו מחדש של נשיא המדינה תיעשה לפי החוק החדש על התיקונים שיוכנסו בו על-ידי הכנסת.

ר.ל.

ועדת החוקה, חוק ומשפט
5.11.51
חוק כהונת נשיא המדינה.

היו"ר ז. ורהפטיג:
גם לי נדמה שאין כל קוסי להעביר את החוק כטוענו. רוב ההערות שנשמעו בקריאה הראשונה בכנסת, נגעו בהרחבת סמכויות הנשיא. אבל לפי הפרוצדורה הנהוגה אצלנו אין מקום להרחבה כזאת, כי בני שזה נושא חדש שאיננו בטא בהצעת-החוק. קבלתי גם מכתב סיו"ר ועדת החוקה בכנסת הראשונה ד"ר ניר, ובו סודת הערות להצעת חוק זו. הוא עצמו מודה כי הצעותיו נוגעות בטוריה אחת: סמכויות נשיא המדינה במקרה של מספר במסלה וכו'. אמציא את המכתב לחברי הועדה.

אני מציע שנעבוד לדיון בחוק, ככלי להחליט על הצעות חברי הכנסת בדרך ורובין. אם בתוך עבודתנו יתברר לנו כי לא נוכל להצטרף את עבודתנו בזמן, נחזור להצעות אלו.

י. בדר:
אני דורש דיון כללי בחוק, זכנ בסאלה האם תיקונים הנוגעים לסמכויות הנשיא, יש בהם **פירא חדש.ה.**

י. בן-יהודה:
כאשר שם החוק אינו "חוק בחירת נשיא המדינה" אלא "חוק כהונת נשיא המדינה", לדעתי, הוא כולל גם את בעיות הסמכויות.

י. שפירא:
יש בכנסת דיון כללי הנקרא "קריאה ראשונה". אך אין אנחנו צריכים לדאוג את עצמנו קטורים בכל תג של פרוצדורה שהיתה נהוגה בוועדות הכנסת הראשונה. פרוצדורה זו היתה אחת הסיבות לכך שנשמר מלאי כה גדול של חוקים אשר לא הגיע לספר החוקים.
שאלת סמכויות נשיא המדינה תתעורר כשנגיע לפרק המתאים. אני מציע, לכן, לעבור על החוק סעיף-סעיף.

ב. חת:
אם חוק זה דן בחסינות הנשיא וקובע מה מותר ומה אסור לו להעיד, הרי הוא נוגע כבר במשהו בסמכויות הנשיא.

לדעתי, ישנם חוקים שבהם הכרחי דיון כללי בוועדה, **שבין אחוקים האלה, חוק זה.**

י. הררי:
אינני מסכי לרברי חבר הכנסת שכירא ביחס לדיון הכללי. בכל אופן, דבריו אינם יכולים לחול על חוקים שמהווים חלק מהחוקה, ביון שאותם צריכה להכין ועדת החוקה עצמה.
במקרה זה אני מציע לעבור על החוק סעיף סעיף, ומכיון שענין זה נוגע לצורת **עבודתנו** אני מציע להחליט על כך בהצבעה.

היו"ר ז. ורהפטיג:

ה צ ב ע ה

- 1. הוחלט: לדון בחוק סעיף סעיף, ללא דיון כללי מוקדם.
- 2. לדון בסם החוק בגמר הדיון בחוק.

טעיה 1.

"נשיא הסדינה (להלן - הנשיא) בנחר על ידי הכנסת".

י. ניגוד:

אני מציע להסמיט את הסליט (להלן - הנשיא) "אין כאן מקום לספיקות, ואין זה סמאיט לטעיה הראשון, שצריך להיות קצר וחגיגי".

התיקון בתקבל.

טעיה 1 בתקבל.

טעיה 2.

תקופת כהונתו הרגילה של הנשיא היא חמט שנים מיום שנכנס לתפקידו. אפשר שכהונתו תיחם לפני חום תקופה זו באחת מנסיבות מיוחדות אלה:
(1) בסותו;
(2) בהתפתרותו לפי טעיה 12;
(3) בהעברה שכהונתו לפי טעיה 13;
(4) בהיקבע כי מטעמי בריאות בנצד סכנו | דרך-קבע, לסלא את תפקידו, כאסוד בטעיה 14".

י. בר-יהודה:

אינני רואה שום צורך לטנות את תקופת כהונת הנשיא, כפי שנקבעה בחוק הקודם. יתכן שיש צורך להאריכה מ-3 ל-4 חדשים לאחר הבחירות. אך אינני רואה כל סיבה לא להבליט שגם התפקיד הגדול הזה איננו טעל לעם ולהחלטותיו, כי זהו הסקוד לכל שלטון. כאן מתעוררת רק שאלה אחת: מה יקרה כאשר בבחרת כנסת שא נה מטוגלת לנהל את עניני העם ומתפזרת כעבור ארבעה חודשים? אך אני סניח כי סקרה כזה הוא נדיר.

י. בדר:

לדעתי, סבנה החוק ובכלל זה תקופת כהונת הנשיא, קסודים סאוד בטכנויות הנשיא. אינני רואה טעם בסנינוי תקופת כהונת הנשיא אם הנשיא ייסאר סמל, כי אז הכנסת היא סקוד כל סכנות בסדינה ואין לסמטלה או לנשיא כל קיום נפרד. אני סאטין כי הפסדת סכנויות היא הערובה החשובה ביותר לחופט האזרח. סכאן, אני בעד הדחבת סכנויות הנשיא. אך כל זמן סאין כרחיבים את סכנויותיו, אינני רואה כל סיבה לנינוי תקופת כהונתו.

גוי אני רוצה להצביע גם על הסכנות הקסודות בהצעה של אי-הצניח תקופת כהונת הנשיא לתקופת כהונת הכנסת. הרי אין אנחנו כותבים את החוק בקביל הנשיא הנוכחי אלא בטביל כל נשיא שיהיה בסדינה. תארו לכס נשיא יסרב לסתף פעולה עם הכנסת, אפילו בתחום סכנויותיו הטוגבלות. הכנסת, אפילו אם תרצה להתפזר, לא תוכל להעמיד את הנשיא בסכנה סאף הוא יועבר שכהונתו.

אני מציע לססוד על הסצב הקיים, ולא ליצור ססגרת של נשיא כסוסד עצמאי טבלי לתת לו את הסכנויות הדרוסות לכך.

א. תבורי:

אם סדבריים על גיטה עקרונית, אני תוסך בהצמדת תקופת כהונת הנשיא לתקופת כהונת הכנסת. בטעיה הטוצע סכונות סכנות רבות לעתיד - אם אין חוטבים על הנשיא הנוכחי. ססתבר סנוצר כאן סקוד סל שלטון פרללי לסלסון העם. כוונת הסציעים היתה טובה: יציבות בעמות ססבר. אך אני חוטש ספני תקלות בחיי העם לעתיד לבוא. לכן אני מציע להצמיד את תקופת כהונת הנשיא לתקופת כהונת הכנסת.

ועדת החוקה, חוק נכס
11.51.
חוק כהונת נשיא המדינה.

רל/מי

י. הררי:

אם לא בכלל צורך בנשיא למדינה,
הרי זה כדי לשמור על יציבותה,
עיקר הפקידו ופעולתו של הנשיא הם בין בחירות לבחירות ובטעם
הילופי סטטות. אפרמי בכנסת כי אחד מתפקידיו של הנשיא הוא
פיזור הכנסת. אם תינתן לו סמכות כזאת, האם הוא "פזר" על
ידי כך גם את עצמו?

בר-יהודה הגיע לכל נשיא ייצג את
הבחירות האחרונות. אך בתקופה של פרלמנט אחד יכולים להיות
הרכבים שונים של סטטות המייצגת את דעון רוב העם. ואם כך,
צריך לבחור נשיא גם בכל פעם ומתחלפת סטטלה. זוהי תוצאה של
גיטה שאינה יכולה להתרוסס מעל למפלגתיות.

אינני יודע אם קרה שנישיא בטטטר
כשלו, אשר אין בידיו סטכויות ביצוע, טיהיה קטור בתנודות
של הכנסת.

אשר לתקופת כהונה, אני מוכן
להסתפק בחטט שנים, אך אם יציעו תקופה ארוכה טזו, אהיה מוכן
להצטרף לכך.

ח. רובינ:

מוטטט בינינו טכל הסטכויות של
ה דינה, טקורן בעט. העט בוחר
בכנסת. הכנסת בוחרת נשיא, בטטלה, טטטרת את טבקר המדינה
ואת טופטי בית-הדין העליון. יחד עם זאת, הכנסת טגבילה את
עצמה: טופטי בית-הדין העליון, טרגע טבבחרו, טטצאיט רק
תחת החוק וטטפוטט.

בגרמניה של וייטר בבחר הנשיא
על ידי העט. טט נתן העט ביטוי כפול לסובריניותו: פעט
לריכסטטג ופעט לבטיא. בטופן דופה בעטה הדבר בצרפת ובטטליה,
טגו נתן אין הנשיא בבחר על ידי הפרלמנט. לנו יש בית אחד
טבבחר על ידי העט כולו. פידרו הדבר טכל סטכויות המדינה
טובנות בבית הזה, והוא טטר אותן לטטכות טבצעת, לטטכות
טיתופית וכו'. טכאן טסקנה הגיונית שנישיא-המדינה, הטקבל את
סטכותו מן הכית הזה, קטור עם תקופת כהונת-הכנסת. יש טעט
בכך טכנסת טבחר את נשיא-המדינה, יש אט בתקופה של כנסת אחת
יכהן נשיא ול הכנסת הקודמת, תיוורר אטטרות של ניגודים בין
הסטכויות היונות במדינה. כוונת הטטה הבהוגה בארצות-הברית
היא בעקרון המיזון-הנגדי. לנו יש גיטה הפוכה. יש לנו ענין
טטטדות הטלטון יעברו יד אחת. אצלנו החלוקה היא בין אוטוויציה
וקואליציה, אך לא בין טטטדות-הטלטון הטובים.

ב. מזניה:

לדעתי, הויכוח הוא האם סטטכותו של
העט להגביל את תנודתו. כלומר, האם
יכול העט להגיד לעצמו: בטטע עטירות על הטעולות אני רוצה להיות
טופטי ולטנות מה טטרה כל טתי טטרה, אבל אני טטאיר לעצמי
עטירות של פעולה מדינית שאינה יוצאת מתחום פיקוחי, אבל טראוני
הוא טתיה יותר יציבה וטלא אוכל להחליפה בטותה טהירות טאני
עונה זאת לגבי דברים אחרים.

אין לקטור את תקופת כהונת הנשיא
עם טתן סטכויות טחבר הכנסת חט רוצה היה לתה לבטיא. אותן סטכויות
הנתונות לבטיא, צריכות להיות טעל לתנודות חיינו. אני חוטב
טטטרת הנשיא היא אחד הטקרים הנדירים בחיינו הפוליטיים של אי-
הצטדות לקואליציה הטטלמית. בטטור על כך. בטטכויותיו הטוגבלות
של הנשיא, אין כל טכנה טכך.

ועדת החוקה, חוק ו-115
5.11.51
חוק כהונת בנייט המדינה.

רל/טי

ז. ופירא:
אני מציע שהריאז של הטעיף יהיה כך:
"תקופת כהונתו של בנייט המדינה תהיה
בטווח תקופת כהונתה של הכנסת ובחירה בו ועד תום 6 חודשים מכיבוש
הכנסת לאחריה".

הובאו כאן ביוקיים ודוגמאות מארצות
אחרות. איטליה לא עמדה עוד כלל בנטיון. אין זאת ריטובליקה
קטנה. בצ'יכוסלובקיה היו שני בנייט: האחד נבחר לכל ימי
חיינו והתפטר לפני מותו, והשני נבחר ל-7 שנים ולא הוציא את
ענתו. האם אפשר לדבר כאן על נטיון של מדינות אחרות? לפי
הקונסטיטוציה של הריטובליקה הוייטרית נבחרו שני בנייט.
והינדנברג הוא אטר הכניס את היטלר לנלסון. האם אפשר לקחת
זאת בתור דוגמא?

כיתקופת כהונת בנייט אינה צמודה
לתקופת כהונת הכנסת, אם לכנסת אין איטיון בנייט והנניט מנסה
לעזות סתהו, הרי זה טביא להפכה. מבחנו טעונייט בהתפתחות
אורגנית. אין הדבר דוטה כלל לבחירת וופטי בית-הדין העליון.
לטופט יז כליו אחריו לטיפוט. הוטפט צריך לטפוט לפי החוק,
גט אם זה מנוגד לרצונו או הזקפתו. לא כך הדבר עם בנייט
המדינה. הוא צריך להחליט לפי הטכל היטר ולפי טה טהוט חוטב
לטוב למדינה. במקרה מהכנסת מיכנס לקונסליקט עם הנניט,
היא מצטרך לטלקו. טי כטה יותר נאה למדינה ולטלטמה בנייט
לא ייבחר לתקופה יותר ארוכה, טאיר הוא ייבחר ויצטרכו לטלקו
אחר כך.

היו"ר ז. ורהפטיג:
בימי סועצת המדינה הזמנית הייתי
בעד צמידות, אך לדתי מן הנטיון.
לא טוב לרכז סמכויות רבות ול לטון בידי נוטא-מפקיד אחד.
טכאן הצורך בנייט המדינה, וטכאן טלא טוב מתקופת כהונתו תהיה
צמודה לתקופת כהונת הפרלמנט. אינני מציע עתה להרחיב את
סמכויות הנניט - אם כי כנניט לכך, מציע להרחיבן בטקצט.
אך בעצט אי-הצמידות יט כבר הרחבת סמכויות הנניט.

דוקא במדינה יז בה דק טמי טפלגות,
יז הגיון בצמידות, טפני טפרלמנט אחד יז דק רוב אחד בכל תקופת
קיומו, טה ימין כן בכנסת ולנו.

אני מציע לתקופת כהונתו של הנניט
לא תהיה חטי טניט טלא ארבע שנים, אך טכלי טזה יהיה צמוד
לתקופת הכנסת.

ט. וילנר:
אני בעד הצמדה. הניטוק לאי-הצמדה
כדי ליצור יציבות במדינה, איננו
ניטוק. הנניט, בטמכויותיו לפי החוק הנוכחי, אינו גורם ליציבות
או אי-יציבות. לפי החוק הקיימ, כל זמן טמין טמילה חדטה,
טמניכה לכהן טמילה הקודטת, והיא הגורם ליציבות ולהטמכיות.
רעיון אי-הצמידות קטור בהרחבת סמכויותיו של הנניט, וצמידות
לתקופת כהונת הכנסת קורה בטמכויות הטוגבלות של הנניט.

י. כטה:
אני מתנגד לכך ונחפוך את סטרת בנייט
המדינה לטוגקציה ול יחסים בין-
טפלגתיים. מבחנו רואיט בנייט טוטד הטגלם בתוכו אחריות לענייני
המדינה טעל לעניינים טפלגתיים. טל בהרוט זמט. הנניט אינו
יכול לעזות דבר מנוגד לרצון הפרלמנט, כי טמכויותיו קטורות
ברצון הפרלמנט. לכן, אני טציע להזמיר את התקופה הטועצת:
חטט טניט.

ועדת החוקה, חוק נוסף
5.11.51
חוק ההגנה על ימי המדינה.

היו"ר ד"ר י. זרתמטי:
הנאמנים נוספים באלו זוו.
לי הגעה להחטיב את הייבה.
בייבת-סוד נוסף את דברי היועצי

הייבה בועלה ביעה 13.15.